

1. МАЙНОВІ СПОРИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ФАКТОМ ЗАРУЧИН ТА ВІДМОВИ ВІД ШЛЮБУ НАРЕЧЕНИХ («ВТЕЧА З ПІД ВІНЦЯ»)

Вид позову

Обставини, що підлягають доказуванню

Про відшкодування затрат, понесених у зв'язку з приготуванням до реєстрації шлюбу та весілля

1. Подача заяви про реєстрацію шлюбу.
2. Відмова відповідача від реєстрації шлюбу.
3. Затрати позивача, що пов'язані з приготуванням до реєстрації шлюбу, весілля.

Примітки:

1. Особа, яка відмовилася від шлюбу, зобов'язана відшкодувати другій стороні затрати, що були нею понесені у зв'язку з приготуванням до реєстрації шлюбу та весілля. Такі затрати не підлягають відшкодуванню, якщо відмова від шлюбу була викликана протиправною, аморальною поведінкою нареченої, нареченого, прихованням нею, ним обставин, що мають для того, хто відмовився від шлюбу, істотне значення (тяжка хвороба, наявність дитини, судимість тощо) *ч. 3 ст. 31 СК України*.

2. Особи, які подали заяву про державну реєстрацію шлюбу, вважаються нареченими *ч. 28 СК України*.

2.1. Для державної реєстрації шлюбу жінкою та чоловіком особисто подається заява до органу державної реєстрації актів цивільного стану за їх вибором. Якщо жінка та/або чоловік не можуть через поважну причину особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника повинні бути нотаріально засвідчені.

Орган державної реєстрації актів цивільного стану, що прийняв заяву про реєстрацію шлюбу, зобов'язаний ознайомити наречених з умовами і порядком державної реєстрації шлюбу, їхніми правами та обов'язками як майбутніх подружжя і батьків, обов'язком повідомити один одному про стан свого здоров'я, попередити наречених про відповідальність за приховання відомостей про наявність перешкод для державної реєстрації шлюбу.

Державна реєстрація шлюбу проводиться після закінчення одного місяця з дня подання нареченими заяви про державну реєстрацію шлюбу. За наявності поважної причини і з дозволу керівника органу державної реєстрації актів цивільного стану державна реєстрація шлюбу проводиться до закінчення зазначеного строку.

У разі вагітності нареченої, народження нею дитини та якщо є безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, державна реєстрація шлюбу проводиться в день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця.

Якщо є відомості про наявність перешкод для державної реєстрації шлюбу, керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану може відкласти таку реєстрацію, але не більш як на три місяці.

Якщо наречені не з'явилися для проведення державної реєстрації шлюбу і не повідомили про причину неявки протягом трьох місяців з дня подання відповідної заяви, заява втрачає чинність.

Якщо наречені не можуть з'явитися з поважної причини для проведення державної реєстрації шлюбу у встановлений день, строк такої реєстрації переноситься за їх письмовою заявою на інший день. У такому разі строк перенесення реєстрації шлюбу не може перевищувати одного року від дня подання відповідної заяви.

Державна реєстрація шлюбу проводиться у присутності нареченої та нареченого з пред'явленням для посвідчення їх особи і віку паспортів громадянина України або паспортних документів іноземця чи документа, що посвідчує особу без громадянства. Державна реєстрація шлюбу через представника не допускається.

†ст. 14 ЗУ «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»

2.2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов'язаний ознайомити наречених з їхніми правами та обов'язками як майбутніх подружжя і батьків та попередити про відповідальність за приховання перешкод до реєстрації шлюбу †ст. 29 СК України.

Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я. Держава забезпечує створення умов для медичного обстеження наречених. Результати медичного обстеження є таємницею і повідомляються лише нареченим †ст. 30 СК України.

Орган державної реєстрації актів цивільного стану, що прийняв заяву про державну реєстрацію шлюбу, зобов'язаний ознайомити наречених з умовами і порядком державної реєстрації шлюбу, їхніми правами та обов'язками як майбутніх подружжя і батьків, обов'язком повідомити один одному про стан свого здоров'я, попередити наречених про відповідальність за приховання відомостей про наявність перешкод для державної реєстрації шлюбу. Орган державної реєстрації актів цивільного стану під час приймання заяви про державну реєстрацію шлюбу інформує наречених про можливість здійснення медичного обстеження та за їх бажанням видає направлення за зразком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я.

Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні (наказ МЮУ від 18.10.2000р. № 52/5)

2.3. Медичне обстеження наречених, проводиться тільки за їх бажанням. Медичне обстеження осіб за направленнями органів державної реєстрації актів цивільного стану здійснюється в акредитованих лікувально-профілактичних закладах. Перелік таких лікувально-профілактичних закладів ці органи доводять до відома органів державної реєстрації актів цивільного стану.

Лікувально-профілактичні заклади зобов'язані здійснити медичне обстеження наречених протягом 20 днів після їх звернення до цих закладів. Перелік видів добровільного медичного обстеження наречених, затверджується МОЗ. Відомості про результати медичного обстеження повідомляються лише особам, які пройшли обстеження, і заносяться до медичних карток.

Порядок здійснення добровільного медичного обстеження наречених, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 1740\

Добровільне медичне обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, передбачає:

I. Консультації лікарів: 1. Лікаря-терапевта або лікаря загальної практики – сімейного лікаря. 2. Лікаря-акушера-гінеколога. 3. Лікаря-уролога. 4. Лікаря-генетика. 5. Лікарів кабінетів, центрів планування сім'ї. За показаннями – консультації лікарів інших спеціальностей.

II. Клініко-лабораторне обстеження: 1. Загальний аналіз крові. 2. Загальний аналіз сечі. 3. Аналіз крові на цукор. 4. Аналіз крові на сифіліс. 5. Аналіз крові на ВІЛ. 6. Флюорографія органів грудної клітки. 7. Бактеріоскопічне і цитологічне дослідження матеріалу з піхви, уретри, цервікального каналу (для жінок). 8. Бактеріоскопічне дослідження матеріалу з уретри (для чоловіків). За показаннями – додаткові види клініко-лабораторного обстеження.

Перелік видів добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, затв. наказ МОЗУ 20.12.2002 N 480, зареєстровано в МЮУ 21.01.2003 р. за № 44/7365\

2.4. Якщо наречені не можуть з'явитися з поважної причини для проведення державної реєстрації шлюбу у встановлений день, строк такої реєстрації переноситься за їх письмовою заявою на інший день, про що робиться відповідна відмітка на заяві про державну реєстрацію шлюбу та в журналі обліку заяв про шлюб. У такому разі строк перенесення державної реєстрації шлюбу не може перевищувати одного року від дня подання відповідної заяви. Якщо наречені не з'явилися для проведення державної реєстрації шлюбу і не повідомили про причину неявки протягом трьох місяців з дня подання відповідної заяви, заява втрачає чинність.

\Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні\

3. Закон не конкретизує, що саме можна вважати протиправною чи аморальною поведінкою, тому суд самостійно оцінює поведінку наречених у кожному конкретному випадку.

Аморальна поведінка – такі дії одного із наречених, які суперечать моральним засадам суспільства, національним звичаям та традиціям, які: а) завдають моральні страждання, а той образу, іншому нареченому, його рідним та близьким; б) призводять до загального осуду.

Протиправна поведінка – це такі діяння особи, які суперечать юридичним приписам та виражені в активних або пасивних діях, наприклад, завдання навмисної шкоди, приховання обставин тяжкої хвороби, судимості, наявності дитини, приховання знаходження раніше у шлюбі, про безплідність, зловживання напоями (алкоголізм), наркотичними засобами (наркомани) тощо. Перелік обставин протиправної поведінки не є вичерпним, до них можуть бути віднесені й інші обставини, які, на думку нареченого (-ної), є істотними, що вплинули на рішення про відмову від шлюбу, і суд погодився з цим.

4. Стороною, якою були понесені затрати у зв'язку з приготуванням до реєстрації шлюбу та весілля, і яка має право на їх відшкодування, може бути наречена або наречений, батьки чи інші родичі. Тобто позивачем у справі є та особа, яка понесла такі затрати. Відповідачем – один із наречених, хто відмовся від реєстрації шлюбу.

Затрати – це різновид реальних збитків, передбачених п. 1 ч. 2 ст. 22 ЦК України (збитками є втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки)).

Докази, на підтвердження затрат, мають відповідати наступним критеріям: підтверджують не лише конкретні суми, а й те, що особа вже реально їх витратила, а не лише попередньо домовилася про щось на певну суму; підтверджують прямий і безпосередній зв'язок затрат з підготовкою до реєстрації шлюбу та весілля – якби не шлюб, то таких затрат взагалі не було б; підтверджують неможливість в подальшому використання в побуті, господарстві набутих послуг, речей (не використання орендованого приміщення, музикантів, тамади, артистів тощо, за які заплачено грошовий аванс; заготовлені продукти харчування довгий час не можуть зберігатися; придбання весільного одягу для нареченої, яке має одноразове використання; заготівля листівок-запрошень на весілля тощо).

Примірний перелік доказів: довідка органу РАЦС про подачу заяви про реєстрацію шлюбу та не реєстрацію шлюбу із-за неявки або відмови відповідача; письмові листи, аудіо- відеозаписи, показання свідків тощо щодо відмови відповідача від шлюбу; розрахункові чеки, квитанції, банківські розрахункові документи, товарні чеки, рахунок – фактури,